1. Risâlet Öncesi Dünyanın Dini Durumu

Peygamber Efendimiz risâlet (peygamberlik) göreviyle sorumlu kılınmadan önce dünya üzerinde çeşitli bölgelerde farklı din ve inançlar vardı. Yahudilik, Hrisityanlık, Putperestlik, Mecusilik, Sabiilik, Budizm, Haniflik bu din ve inançlardan bazılarıydı.

Avrupanın büyük çoğunluğu Hristiyandı. Din adamları halk üzerinde çok büyük etkiye sahipti. Romanın ikiye bölünmesinden sonra Doğu Roma İmparatorluğu olarak varlığını sürdüren ve Arabistan Yarımadasına komşu olan Bizans İmparatorluğunun da resmi dini Hristiyanlık'tı.

Hristiyanlık ilk devirlerden beri Arap yarımadasına girmiş, Habeşistan, kuzeyde Suriye yoluyla bölgeye iki yönden nüfuz ederek belli bir dereceye kadar yayılma başarısı sağlamıştı. Hrıstiyanlık özellikle Güney Yemen'de ülkelerinden Kudaa, Gassan ve Talib kabileleri arasında yayılmıştı. Doğu Roma'nın Hristiyanlığı yaymasıyla birlikte durum değişmiş, Bizanslılar ve Araplar arasındaki bu sıkı ilişkiler sayesinde Araplar Hristiyanlıktan önemli ölçüde etkilenmişlerdi. Mekke ve Medine'de de Hristiyanlar bulunmaktaydı.

Bi'set
Allah'ın, kullarından dilediğini nübüvvet ve risâletle (peygamberlik) görevlendirmesine "bi'set" denir. Kur'an-ı Kerim'de bi'set, "insanlık tarihiyle başlayan bir süreç" olarak ifade edilmekte ve özellikle Hz. Muhammed'in (s.a.v) peygamberliği için kullanılmaktadır.

Bizans'a bağlı olarak Afrika'da varlık sürdüren Habeşistanlılar da Hristiyanlığı resmî din olarak kabul etmişti. Habeşiler önceleri putperest idiler. Bizans İmparatoru II. Konstantinos zamanında Hristiyan misyonerleri bu ülkede faaliyette bulunarak Hristiyanlığı yaydılar ancak yerli halkın büyük bir kısmı eskiden olduğu gibi yerel dinlere inanıyor putperesliği sürdürüyordu.

Risâlet öncesi Mekke şehrinin temsili görünümü.

İran coğrafyasında Pers İmparatorluğu'ndan sonra hüküm süren Sasani İmparatorluğu ise Arapların Mecusi dediği Zerdüşt inancına sahipti. Zerdüştlüğün temelinde kutsal kabul edilen ateş, “ateşgede” denilen yerlerde yakılıyor ve burada tanrılara ibadet ediliyordu.

Âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamberimizin risâletinden önce, Arap Yarımadasının güneyinde Yemen, Hadramevt ve Dmınan’da Mecusilere rastlanmaktaydı. Mekke’de ise Mecusi bulunmuyordu. Ancak bilhassa Hz. Peygamber’in doğduğu yıllarda, Sasani imparatoru Nuşirevan’ın babası zamanında Zerdüştlük (Mecusilik) Sasanilerin resmi dini olarak kabul edilmiş ve desteklenmiş, böylece bir çok bölgeye yayılma imkânı bulmuştu. Bu gelişmelerden etkilenen Arap kabilelerinden biri olan Temim kabilesinden bazı kimseler Mecusiliği benimsemiştir. [1]

Yahudilik, Arabistan Yarımadasının farklı bölgelerinde varlığını sürdürmekteydi. Yahudiler Filistin, Mısır, Yemen, Merkezi Arabistan, Irak ve Suriye ile İran’da çeşitli devletlerin himayesinde gruplar hâlinde bulunmaktaydı. Yahudiler kendilerini seçilmiş ve üstün bir topluluk olarak görmeleri nedeniyle yaşadıkları bölgelerde diğer toplumlarla sınırlı ilişkiler kurarak kapalı bir toplum olarak yaşamaktaydı.

Yahudilik, İslam’ın zuhurundan önce Arabistan’da; Vadil-Kura, Hayber, Belli Teym, Kurayza, Nadir. ve Kaynuka kabilelerinin bulunduğu Yesrib’ de ve bilhassa Yemen’ de yayılmıştı. Yahudiliğin Arabistan yarımadasına ne zaman ve nasıl geldiği hakkında net bilgiler bulunmamaktadır.[2]

RİSÂLET ÖNCESİ DÜNYANIN DİNÎ DURUMU

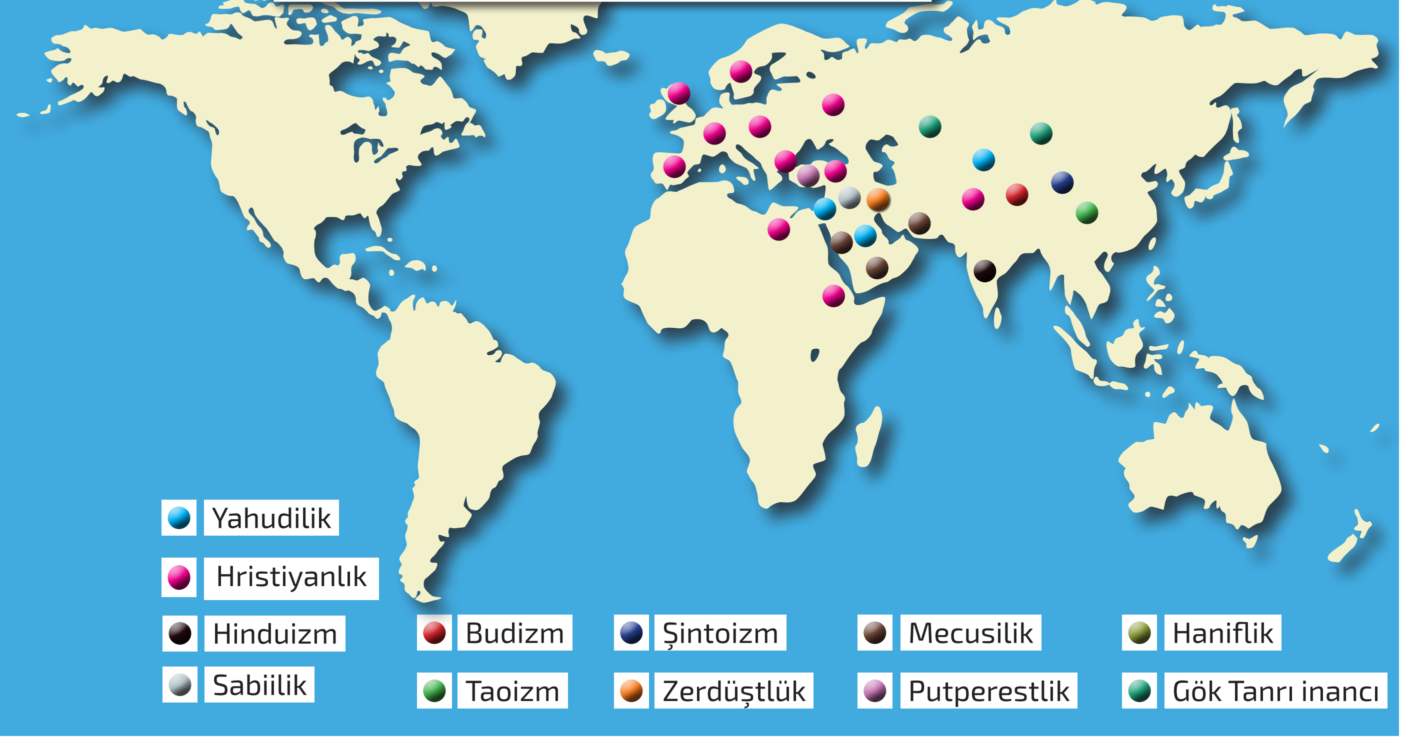

1. Mustafa Fayda, Hz. Ömer Zamanında Gayr-i Müslimler, s.21.
2. Taberi, Tarihul Umem ve’l-Mülük (Milletler ve Hükümdarlar Tarihi), C 3 s.1064.

Yahudiler güney Arabistan'da bir hayli nüfuz kazanmış, hatta bölgedeki hükümdarlar bu dine girmişlerdi.

Sabiiler, başlangıçta Nuh peygambere Allah tarafından gönderilen vahye göre yaşamışlar, Allah'ın bir olduğuna ve ona şirk koşulmaması gerektiğine inanmışlar daha sonraları aracı ilahlar olarak güneş, ay ve gezegenlere, ondan sonra da onların suretleri saydıkları putlara tapmaya başlamışlardı.

Sabiilik geçen yüzıllar içerisinde yayıldığı muhtelif memleketlerde de birçok değişikliğe uğramıştı.

Yemen'de, Arap Yarımadası'nda Şam civarında, Harran vadilerinde ve yukarı Irak'ta Sabiilere rastlanıyordu. Sabiiliğin Araplar arasında ne zaman ve nasıl başladığına dair kesin bilgiler bulunmamakla birlikte Sabiilerin inancına yönelik Kur'an-ı Kerimde bazı bilgilere verilmektedir: **"Gece, gündüz, güneş ve ay Onun (Allah'ın) ayetlerindendir. Eğer gerçekten Allah'a tapıyorsanız, güneşe ve aya secde etmeyin; onları yaratan Allah'a secde edin."**[3] ayeti Sabiilerin güneşe aya ve yıldızlara tapınma inancını haber veren ayetlerden biridir.

Risaletten önceki dönemde Asya kıtasının genelinde, Zerdüştlük, Hinduizm, Budizm, Yahudilik, Hristiyanlık, Mani dini, Gök Tanrı inancı gibi din ve inanlar yaygın olarak bulunmaktaydı.

---

3. Fussılet suresi, 37.ayet.
4. En'am sûresi, 124.ayet
5. Yunus sûresi, 47.ayet
6. Yusuf Şevki Yavuz, "Nübüvvet" Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 33, s. 279